

Douwe Kras, raad van bestuur Eneco:

‘Decentrale energievoorziening heeft de toekomst’

door Karl Bijsterveld

De traditie dat de klant slechts afnemer van energie is, heeft zijn langste tijd gehad. De klant wordt gebruiker en producent die het teveel aan elektriciteit teruglevert aan het net. Althans dat stelt Douwe Kras, ex-topman bij Arcadis, nu lid Raad van Bestuur Eneco. “We willen ons onderscheiden met oplossingen die dicht bij de burger staan.”

Na een carrière van 38 jaar in de bouw- en adviessector, maakte Douwe Kras in 2009 de overstap naar Eneco, waar hij toetrad tot de Raad van Bestuur. Daarvoor was hij 5 jaar topman bij Arcadis Nederland, en daarvoor 14 jaar algemeen directeur bij PRC Bouwcentrum.

Building Business spreekt Kras in zijn kamer op de 28ste verdieping van het Eneco-hoofdkantoor in Rotterdam, op steenworp afstand van Hotel New York. Het uitzicht is indrukwekkend en kan wedijveren met het uitzicht van de Euromast: stad, haven en wijde omtrek zijn vanaf deze etage bij helder weer goed te zien. Maar in de loop van 2011 komt aan dat uitzicht een einde. Eneco verhuist naar een nieuw, zeer energiezuinig hoofdkantoor (energielabel A+) in Rotterdam Alexander, ontwikkeld door OVG.

Kras erkent dat het nogal een loopbaanswitch is die hij maakt. “Ik krijg in de energiesector te maken met een heel nieuw begrippenkader. En investeringen zijn doorgaans veel forsere dan in de bouw. Daarentegen is de concurrentie in de bouwsector veel feller. Hoewel door de liberalisering van de energiemarkt ook hier de onderlinge competitie toeneemt.”

Eneco is ontstaan door samenvoeging van gemeentelijke energiebedrijven en heeft een omslag gemaakt van een ambtelijk bedrijf naar commerciële onderneming. In 2008 is er een nieuwe strategie ingezet met een sterke focus op duurzame energie. Hoe trofje Eneco aan bij jouw aantreden vorig jaar?

“Ik trof hier een organisatie aan die zich scherp bewust is van de noodzaak goed en snel in te spelen op de wensen van de markt. De energiemarkt is sterk in beweging. Er is sprake van een concentratietendens. Eneco heeft juist de ambitie om als zelfstandig bedrijf actief te blijven. Dat kan

alleen wanneer het bedrijf zich voor de volle 100 procent als commerciële partij opstelt. Onze medewerkers zijn zich daarvan goed bewust.”

Nuon en Essent investeren net als Eneco ook in duurzaamheid. Hoe onderscheidt Eneco zich hierin?

“We willen de meest duurzame energieonderneming in West-Europa zijn. Duurzaamheid tot in de haarvaten van onze bedrijfsvoering verankeren. Voor onze concurrenten is een volledige duurzame energievoorziening geen hoofddoel, maar gelijkwaardig aan de productie en levering van niet-duurzame energie.”

Maar Eneco kan ook nog lang niet alle energie duurzaam leveren, jullie gaan ‘slechts’ richting 10 procent. Hoe managen jullie die transitieperiode?

“In 2030 moet onze energievoorziening 100 procent duurzaam zijn. Tot die tijd willen we voor het niet-duurzaam geproduceerde deel van onze levering zo veel mogelijk schone elektriciteit afzetten uit moderne gasgestookte centrales met een hoog rendement. Voor onze eigen productie gebruiken wij geen kolen. Bij de elektriciteit die wij inkopen is een deel opgewekt met kolen, waardoor van onze totale afzet 11,7 procent afkomstig is van kolen. Retailklanten krijgen volledig groene stroom, alleen aan de zakelijke markt wordt nog stroom geleverd die gedeeltelijk door kolencentrales is opgewekt.”

Eneco is met een omzet van 5 miljard in 2009 een kleinere speler in West-Europa. Het Franse EDF zette 65 miljard om, RWE een kleine 50 miljard en Vattenfall (waartoe Nuon behoort) ruim 19 miljard. Kun je als kleinere speler nog wel zelfstandig opereren?

“Juist door onze keuze voor duurzaam is de schaal van Eneco groot genoeg om waarde te creëren. Dat vereist geen aansluiting bij een grote partij. Integendeel, het kan die ambitie juist ondermijnen.”

CV DOUWE KRAS

1971-1977	projectorganisator HBM
1977-1979	projectleider Architectenbureau Van Andel Leijzen
1979-1990	adviseur PRC Bouwcentrum
1990-2004	algemeen directeur PRC Bouwcentrum
2004-2008	algemeen directeur Arcadis Nederland
2009-heden	lid raad van bestuur Eneco

Decentrale opwekking

Jullie zetten sterk in op decentrale opwekking. Waarom?

“Decentrale energievoorziening heeft de toekomst. Er is een onmiskenbare verschuiving van de klant als pure afnemer van energie naar de klant als gebruiker en producent die het teveel aan elektriciteit teruglevert aan het net. Slimme netwerken moeten ervoor zorgen dat zelfvoorziening binnen een wijk of industrieterrein en teruglevering van overschotten de realiteit wordt.”

Blijft er voor jullie dan nog business over?

“Zeker wel. We ondersteunen en stimuleren decentrale energievoorziening door middel van individuele leveringsovereenkomsten en door onze netten geschikt te maken voor tweerichtingsverkeer. Ook geven we advies over de bouw en het gebruik van installaties, helpen we bij het aanvragen van vergunningen en zijn we medefinancier van projecten. We willen ons onderscheiden met decentrale oplossingen die dicht bij de burger staan.”

Heb je voorbeelden van die decentrale oplossingen?

“Vergisting van biomassa. Eneco plaatst kleinere en grotere centrales voor de opwekking van biogas voor warmte en elektriciteit op locatie bij agrarische of industriële ondernemers. Zonnepanelen, warmtepompen en de HRe-ketel zijn ook goede voorbeelden van kleinschalige, decentrale opwekking waarmee wij op de markt actief zijn. Ook wind is een energiebron die je overal kunt benutten, zowel op land als op zee. Het Prinses Amaliapark is goed voor de elektriciteitsvoorziening van 120.000 huishoudens. Het project lijkt misschien niet in de categorie decentrale oplossingen te vallen, maar de capaciteit staat niet in verhouding tot de grootschalige opwekking van traditionele centrales.”

Eneco bouwt ook windturbineparken waarin particulieren de mogelijkheid krijgen obligaties te kopen. En zo dus mede-investeerder in het park worden. Hoe werkt dat precies?

“In 2009 hebben we het windpark Burgervlotbrug aan het Noordhollandsch Kanaal gerealiseerd. Eneco bood hier samen met Windcoöperatie Kennemerwind en Triodos Bank voor het eerst particulieren de kans om mede-investeerder te worden. Het gaat om 5 van de 9 turbines. Obligaties kostten 1.000 euro per stuk met een rente van 8 procent en een looptijd van 6 jaar. Er waren 1.600 obligaties beschikbaar die allemaal werden toegewezen.

In Heerhugowaard bouwen we in de woonwijk Stad van de Zon drie windturbines, Windpark van Luna genaamd, genoeg voor stroomopwekking voor circa 5.000 huishoudens. Ook hiervoor geven we obligaties uit. Eneco is verantwoordelijk voor de investering, ontwikkeling, beheer, onderhoud en >>

ENECO IN HET KORT

Eneco is een geïntegreerd Nederlands energiebedrijf. Het bedrijf is gespecialiseerd in de productie, handel, levering en transport van aardgas, elektriciteit en warmte. Eneco bestaat uit drie kernbedrijven: het energiebedrijf Eneco, het infrabedrijf Joulz en het netbedrijf Stedin. Daarnaast is het adviesbureau Ecofys een zelfstandig onderdeel van Eneco. Het aantal FTE's bedraagt ruim 6.600. De aandelen van het bedrijf zijn in handen van 60 gemeenten, waarvan Rotterdam de grootste is. De totale omzet bedroeg in 2009 5,2 miljard euro.

financiering van het park. We investeren 10 miljoen euro. En we verwachten dat met de obligatielening tussen 700.000 en 900.000 euro door consumenten wordt ingelegd.”

Waarom is die uitgifte van obligaties zo belangrijk?

“We willen de ontwikkeling van windparken in Nederland stimuleren en consumenten én omwonenden door participatie mee laten profiteren van de opbrengsten van duurzame energieopwekking uit wind. Oftewel van NIMBY naar WIMBY: van Not in My Back Yard naar Wind in My Back Yard.”

Schoon en Zuinig

VROM wil met het beleidsprogramma Schoon en Zuinig in 2020 30 procent minder uitstoot van broeikasgassen ten opzichte van 1990. Gaan we dat halen?

“Het is geen gemakkelijke opgave. Door de economische crisis zijn de aardgasprijzen bijvoorbeeld sterk gekelderd. Toch denk ik dat het lukt. We zijn ons er steeds meer van bewust dat de voorraad fossiele brandstoffen eindig is, dat CO₂-uitstoot zeer schadelijk is en dat het voor ons welzijn veel beter is als we overstappen naar een duurzame energievoorziening.”

De gebouwde omgeving is in belangrijke mate verantwoordelijk voor de CO₂-uitstoot. Zie je hier vooruitgang?

“Door aanscherpingen van de energieprestatie-eis (EPC) in het Bouwbesluit worden nieuwe woningen al een stuk duurzamer gebouwd dan tien jaar geleden. De vastgoedsector pakt verduurzaming heel professioneel op en voelt zich verantwoordelijk. Duurzaamheid wordt er een constante in de kwaliteit van de dienstverlening. Het Lente-akkoord en Meer met Minder stimuleren deze koers.”

De bereidheid meer te betalen voor een energiezuinige nieuwbouwwoning is onder woonconsumenten zeer beperkt. Dat blijkt uit een groot landelijk consumentenonderzoek van Bouwfonds Ontwikkeling.

“Ik betwijfel dat, tenzij je heel dure voorzieningen aanbrengt. We zitten bovendien midden in een economische crisis, dat vertroebelt het beeld. Duurzaamheid is ook heel breed. Het gaat niet alleen om toepassing van energiezuinige installaties maar ook om het gebruik van duurzame bouwmaterialen, oriëntatie van woningen op de zon et cetera.”

Geef eens een voorbeeld van een duurzaam woningbouwproject waarbij Eneco betrokken is.

“In het project Plantage de Sniep worden 1.200 woningen aangesloten op een duurzame energievoorziening, waarbij gebruik

wordt gemaakt van bodemenergie door middel van warmte/koudeopslag. Het systeem reduceert de CO₂-uitstoot met 50 procent en levert van het begin af aan financieel voordeel op voor de bewoners door lagere energielasten. In de nieuwbouwwijk Hoog Dalem in Gorinchem sluiten we zelfs 1.400 woningen aan op WKO, het grootste WKO-project in Nederland.

Ander voorbeeld is de nieuwe woontoren New Orleans op de Rotterdamse Wilhelminapier. Deze gaan we koelen met behulp van rivierwater. Trouwens, ook met ‘simpele’ maatregelen boek je ‘duurzame winst’. In veel gebouwen is het zoeken naar het trappenhuis. Zelfs voor twee etages pakt men dan maar de lift. Geef je het trappenhuis een meer centrale plek, dan is men eerder bereid te lopen.”

Stadsverwarming

Eneco is de oudste en grootste aanbieder van stadsverwarming. Er wordt wel beweerd dat er een groot verlies aan warmte is op het distributienet.

“Voor stadsverwarming wordt vaak gebruik gemaakt van koelwater van energie- en afvalverwerkingscentrales. Het is een duurzame methode, omdat er hierdoor aanzienlijk minder warmte via koelwater geloosd hoeft te worden. Belangrijk is dat de afstand tussen de energiecentrale en de aangesloten woningen zo klein mogelijk is. In steden waar we actief zijn met stadsverwarming, zoals Rotterdam, Den Haag en Utrecht, is dat zeker het geval. De centrales liggen nooit ver van de (binnen)stad. Verder is het belangrijk dat verwarmingsleidingen zorgvuldig worden aangelegd en geïsoleerd.”

Sluit je door aanleg van stadsverwarming geen toekomstige (nog) milieuvriendelijkere technologie uit, zoals heel zuinige cv-ketels of zonne-energie? Aan stadsverwarming ben je lang gebonden omdat de contracten die de overheid en woningcorporaties sluiten met energiebedrijven soms wel 30 jaar gelden.

“Idealiter vullen de verschillende duurzame oplossingen elkaar aan. In een stadswijk is stadsverwarming efficiënter en milieuvriendelijker dan wanneer vele duizenden woningen allemaal hun eigen cv-ketel hebben, ook al zijn het moderne en zuinige hr-ketels.”

Bewoners zijn nogal eens van mening dat ze te veel betalen voor hun warmte. Terecht?

“Onderzoeken, zoals die van de NMa uit mei dit jaar, tonen aan dat de rendementen van de warmtelevering voor de energiebedrijven negatief zijn doordat zij aan een maximumprijs zijn gebonden. Er wordt bij een maximumprijs altijd uitgegaan van het ‘Niet-meer-dan-anders-principe’. De prijs van stadswarmte is gekoppeld aan die van gas. De consument is dus nooit duurder uit dan toen hij nog een ouderwetse cv-ketel had.”

Maar de klant is dus ook niet goedkoper uit met stadswarmte, terwijl dat wel kan.

“Uit hetzelfde onderzoek van de NMa blijkt dat de combinatie van redelijke prijs, maximumprijs en pooling van prijsverschillen uit het verleden ervoor zorgt dat ingewikkelde berekeningen nodig zijn om de warmteprijs te kunnen bepalen. Je kunt hier dus geen gemakkelijke conclusies trekken. De NMa pleit dan ook voor een eenvoudiger prijssysteem.” ◀◀